

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 12 januari 2023*

”Begäran om förhandsavgörande – Område med frihet, säkerhet och rättvisa – Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Rambeslut 2008/675/RIF – Artikel 3.1 – Principen om likställande av tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat – Skyldighet att tillerkänna sådana fällande domar verkningar som är likvärdiga med de verkningar som tidigare inhemska fällande domar har – Nationella bestämmelser om bestämmande av gemensam påföljd i efterhand – Flera brott – Bestämmande av en gemensam påföljd – Maximigräns på 15 år för tidsbegränsade fängelsestraff – Artikel 3.5 – Undantag – Brottsom har begåtts innan de fällande domarna meddelades eller verkställdes i den andra medlemsstaten”

I mål C-583/22 PPU,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen, Tyskland) genom beslut av den 29 juni 2022, som inkom till domstolen den 7 september 2022, i brottmålet mot

MV

ytterligare deltagare i rättegången:

Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Prechal (referent), samt domarna M.L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl och J. Passer,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: handläggaren S. Beer,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 14 november 2022,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– MV, genom S. Akay, Rechtsanwalt,

* Rättegångsspråk: tyska.

- Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, genom C. Maslow och L. Otte, båda i egenskap av ombud,
 - Europeiska kommissionen, genom S. Grünheid och M. Wasmeier, båda i egenskap av ombud,
- och efter att den 8 december 2022 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 3.1 och 3.5 i rådets rambeslut 2008/675/RIF av den 24 juli 2008 om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat (EUT L 220, 2008, s. 32).
- 2 Begäran har framställts i ett mål angående MV:s överklagande till Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen, Tyskland) av en dom som meddelats av Landgericht Freiburg im Breisgau (Regiondomstolen i Freiburg im Breisgau, Tyskland), genom vilken MV dömts till fängelse i sex år för grov våldtäkt.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I skälen 1–5, 8, 9 och 13 i rambeslut 2008/675 anges följande:
 - ”(1) Europeiska unionen har satt som mål att bevara och utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Detta mål förutsätter att uppgifter om fällande domar som avkunnats i en medlemsstat kan beaktas utanför den medlemsstaten, dels i arbetet med att förebygga nya brott, dels vid ett nytt brottmålsförfarande.
 - (2) I enlighet med slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors antog [Europeiska unionens råd] den 29 november 2000 ett åtgärdsprogram för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar i brottmål, i vilket föreskrivs ’antagande av ett eller flera instrument med fastställande av principen att en domare i en medlemsstat bör kunna beakta slutliga brottmålsdomar avkunnade i andra medlemsstater när han gör en bedömning av brottslingens förflutna, inbegripet återfall, och för att fastställa vilken typ av straff som skall utmätas och hur det skall avtjänas’.
 - (3) Syftet med detta rambeslut är att fastställa en minimiskyldighet för medlemsstaterna att beakta fällande domar som har avkunnats i en annan medlemsstat. ...
 - (4) Några medlemsstater tillmäter rättsliga verkningar åt andra medlemsstaters brottmålsdomar, medan andra enbart beaktar inhemska domar.

(5) Principen att en fällande dom som avkunnats i en annan medlemsstat även i de övriga medlemsstaterna får en verkan som är likvärdig med den som följer av en inhemsk dom i enlighet med nationell lagstiftning bör bekräftas, vare sig den enbart betraktas som en omständighet bland andra eller får rättsliga verkningar enligt inhemsk rätt, processrätt eller materiell rätt. Detta rambeslut syftar emellertid inte till att harmonisera de verkningar som olika medlemsstaters lagstiftning tillmäter tidigare fällande domar, och skyldigheten att beakta tidigare fällande domar som har avkunnats i andra medlemsstater finns endast i den mån tidigare inhemska fällande domar beaktas enligt nationell lagstiftning.

...

(8) Om det vid ett brottmålsförfarande i en medlemsstat framkommer uppgifter om en tidigare fällande dom som avkunnats av en annan medlemsstat, bör det så långt som möjligt undvikas att den berörda personen behandlas mindre gynnsamt än om den tidigare fällande domen hade varit en inhemsk fällande dom.

(9) Artikel 3.5 bör bland annat tolkas i överensstämmelse med skäl 8, på ett sådant sätt att om en nationell domstol under ett nytt brottmålsförfarande, när den beaktar en tidigare fällande dom som meddelats i en annan medlemsstat, är av den åsikten att ett utdömande av en viss straffnivå inom den nationella lagstiftningens gränser skulle leda till ett orimligt hårt straff för gärningsmannen, med tanke på omständigheterna och om syftet med bestraffningen kan uppnås med ett lägre straff, kan den nationella domstolen sänka straffnivån i enlighet därmed, om detta skulle ha varit möjligt i rent inhemska fall.

...

(13) I detta rambeslut respekteras den mångfald av inhemska lösningar och förfaranden som krävs för att beakta en tidigare fällande dom som avkunnats i en annan medlemsstat. ...”

4 I artikel 1.1 i detta rambeslut föreskrivs följande:

”Syftet med detta rambeslut är att fastställa villkoren för när en tidigare fällande brottmålsdom som avkunnats i andra medlemsstater mot en person, men på andra grunder, ska beaktas vid ett brottmålsförfarande i en medlemsstat mot samma person.”

5 I artikel 3 i rambeslutet, vilken har rubriken ”Hur en fällande dom som avkunnats i en annan medlemsstat ska beaktas vid ett nytt brottmålsförfarande”, föreskrivs följande:

”1. Varje medlemsstat ska säkerställa att man vid ett brottmål mot en person beaktar tidigare fällande domar som avkunnats mot samma person på andra grunder i andra medlemsstater, om vilka uppgifter har erhållits enligt tillämpliga instrument om ömsesidig rättslig hjälp eller om utbyte av information som hämtats från kriminalregister, i den utsträckning som tidigare inhemska fällande domar beaktas och att likvärdig rättslig verkan tillerkänns dem som för tidigare inhemska fällande domar, i enlighet med nationell lagstiftning.

2. Punkt 1 ska tillämpas på skedet före brottmålsförfarandet, under detta och i samband med verkställigheten av domen och avser särskilt tillämpliga processregler, till exempel tillfälligt frihetsberövande, kvalifikationen av gärningen, påföljdens natur och stränghet samt det sätt på vilket beslutet verkställts.

...

5. Om det brott för vilket det nya förfarandet genomförs har begåtts innan en tidigare fällande dom har avkunnats eller till fullo verkställts ska punkterna 1 och 2 inte leda till ett krav på medlemsstaterna att tillämpa sådana nationella regler för fastställande av domar om tillämpningen av dessa regler på utländska fällande domar skulle begränsa domaren vid fastställandet av domen i det nya förfarandet.

Medlemsstaterna ska dock se till att de nationella domstolarna i sådana fall på annat sätt kan beakta tidigare fällande domar som har utdömts av andra medlemsstater.”

Tysk rätt

6 Bestämmandet av en gemensam påföljd för flera brott regleras i 53–55 §§ Strafgesetzbuch (strafflagen) av den 13 november 1998 (BGBl. 1998 I, s. 3322), i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (nedan kallad StGB).

7 53 § StGB rör reell brottskonkurrens. I punkt 1 i denna paragraf föreskrivs följande:

”Har någon begått flera brott, vilka prövas samtidigt och för vilka flera fängelsestraff eller flera bötesstraff ska åläggas, ska gemensam påföljd bestämmas för brotten.”

8 54 § StGB reglerar bestämmandet av gemensam påföljd för brott. I punkterna 1 och 2 i denna paragraf föreskrivs följande:

”1. Om ett av de enskilda straffen är livstids fängelse, ska livstids fängelse bestämmas som gemensam påföljd. I alla andra fall ska den gemensamma påföljden bestämmas genom en höjning av den högsta av de enskilda påföljderna och, när dessa påföljder är av olika art, genom en höjning av den påföljd som till sin art är att anse som den svåraste påföljden. Vid bestämmandet av den gemensamma påföljden ska rätten göra en sammantagen bedömning med beaktande av den tilltalades person och de enskilda gärningarna.

2. Den gemensamma påföljden får inte uppgå till summan av de enskilda påföljderna. Den får inte överstiga 15 år för tidsbegränsade fängelsestraff och 720 dagsböter för bötesstraff.”

9 55 § StGB rör bestämmande av gemensam påföljd i efterhand. I punkt 1 i denna paragraf föreskrivs följande:

”53 och 54 §§ ska även tillämpas när en person som tidigare dömts för brott genom en lagakraftvunnen dom, innan påföljden verkställts, preskriberats eller upphört, på nytt döms för ytterligare brott som begåtts innan den första domen meddelades. Som tidigare fällande dom anses den dom som meddelades i det tidigare förfarandet av den sista instans i vilken de faktiska omständigheterna i målet kunde prövas i sak.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 Den 10 oktober 2003 bortförde MV, som är fransk medborgare, en student från ett universitetsområde i Tyskland och våldtog henne.

- 11 MV hade före detta datum inte tidigare dömts för brott i Tyskland. Han förekommer däremot under 25 avsnitt i kriminalregistret i Frankrike. MV har bland annat dömts för brott genom fem domar som avkunnats av franska domstolar efter nämnda datum, vilka avser gärningar som begåtts mellan augusti 2002 och september 2003.
- 12 Den 30 september 2004 dömdes MV till två års fängelse av Tribunal de grande instance de Gueret (Förstainstansdomstolen i Gueret, Frankrike).
- 13 Den 29 februari 2008 dömde Cour d'assises du Loir-et-Cher (Domstolen för grövre brott för Loir-et-Cher, Frankrike) i Blois MV till fängelse i 15 år. MV dömdes senare för andra brott av Cour d'assises de Loire-Atlantique (Domstolen för grövre brott för Loire-Atlantique, Frankrike) den 16 maj 2008 till fängelse i sex år och av Cour d'appel de Grenoble (Appellationsdomstolen i Grenoble, Frankrike) den 23 april 2012 till fängelse i ett år och sex månader. Det beslutades emellertid att de nya straffen skulle avtjänas samtidigt med det tidigare utdömda fängelsestraffet på 15 år.
- 14 Den 24 januari 2013 dömde Cour d'assises du Maine-et-Loire (Domstolen för grövre brott för Maine-et-Loire, Frankrike) i Angers MV till fängelse i ytterligare sju år.
- 15 Den 20 oktober 2003 greps MV i Nederländerna med stöd av en arresteringsorder som utfärdats av de franska myndigheterna och omhändertogs i avvaktan på utlämning. Den 17 maj 2004 överlämnades han till de franska myndigheterna. MV satt i fängelse i Frankrike utan avbrott till och med den 23 juli 2021, vilket innebar att de fängelsestraff som avses i punkterna 12–14 ovan hade avtjänats till en tid av 17 år och 9 månader.
- 16 Den 23 juli 2021 överlämnades MV till de tyska myndigheterna. MV häktades i Tyskland med stöd av en arresteringsorder som utfärdats av Amtsgericht Freiburg im Breisgau (Distriktsdomstolen i Freiburg im Breisgau, Tyskland).
- 17 Den 21 februari 2022 dömde Landgericht Freiburg im Breisgau (Regiondomstolen i Freiburg im Breisgau) MV för de gärningar som begåtts den 10 oktober 2003 i Tyskland, förklarade honom skyldig till grov våldtäkt och dömde honom till sex års fängelse. Nämnda domstol fann att det "verkliga straffvärdet" av de gärningar som MV hade begått i Tyskland uppgick till sju års fängelse. Med hänsyn till att det var omöjligt att i efterhand utdöma en gemensam påföljd för dessa gärningar och de gärningar för vilka påföljd utdömts i Frankrike, reducerade nämnda domstol emellertid detta fängelsestraff med ett år "som kompensation".
- 18 MV överklagade denna dom till Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen), som är den hänskjutande domstolen.
- 19 Den hänskjutande domstolen vill av två olika skäl få klarhet i huruvida den dom som meddelats av Landgericht Freiburg im Breisgau (Regiondomstolen i Freiburg im Breisgau) är förenlig med bestämmelserna i rambeslut 2008/675.
- 20 För det första har den hänskjutande domstolen understrukit att möjligheten att utdöma ett verkställbart fängelsestraff mot MV för den grova våldtäkt som avses i det nationella målet är beroende av hur principen om likställande av brottmålsdomar som avkunnats i andra medlemsstater, vilken det ges uttryck för i artikel 3.1 i rambeslut 2008/675, och det undantag från denna princip som föreskrivs i artikel 3.5 första stycket i detta rambeslut ska tolkas.

- 21 Den hänskjutande domstolen har konstaterat att det i princip skulle kunna utdömas en gemensam påföljd som inkluderade de gärningar för vilka MV dömts i Frankrike, i enlighet med 55 § punkt 1 StGB, om de franska brottmålsdomarna kunde likställas med de brottmålsdomar som avkunnats i Tyskland.
- 22 Syftet med 55 § punkt 1 StGB, som föreskriver bestämmande av en gemensam påföljd i efterhand, är att inte behandla den som gjort sig skyldig till flera brott olika beroende på om dessa brott är föremål för ett enda förfarande, i vilket fall en sådan person skulle ha rätt till att en gemensam påföljd utdöms enligt artikel 53.1 StGB, eller för flera separata förfaranden. I sistnämnda fall ska en gemensam påföljd bestämmas i efterhand i enlighet med 55 § punkt 1 StGB.
- 23 Den hänskjutande domstolen har vidare preciserat att den maximigräns på 15 år för tidsbegränsade fängelsestraff som föreskrivs i 54 § punkt 2 StGB ska beaktas vid bestämmande av en gemensam påföljd i efterhand. Om de fällande domar som meddelats mot MV i Frankrike ska likställas med tyska domar, uppnåddes denna gräns emellertid redan när MV dömdes till 15 års fängelse genom domen av den 29 februari 2008 från Cour d'assises du Loir-et-Cher (Domstolen för grövre brott för Loir-et-Cher).
- 24 Om de fällande domar som meddelats i Frankrike likställs med fällande domar som meddelats i Tyskland, kan MV följaktligen visserligen ådömas en separat påföljd för den grova våldtäkt som han befunnits skyldig till. Med tillämpning av 54 § punkt 2 StGB får det sammanlagda straffet emellertid inte överstiga maximigränsen på 15 års fängelse, vilket innebär att den påföljd som döms ut i praktiken inte kan verkställas mot MV.
- 25 Den hänskjutande domstolen har likväl understrukit att bestämmande av en gemensam påföljd i efterhand som omfattar påföljder som utdömts i en annan stat inte kan ske med stöd av 55 § punkt 1 StGB, och detta av skäl hänförliga till folkrätten. Bestämmande av en gemensam påföljd skulle nämligen, i ett sådant gränsöverskridande sammanhang, inkräkta både på den utländska brottmålsdomens rättskraft och på denna stats suveränitet vad gäller verkställigheten av denna dom.
- 26 Eftersom det är omöjligt att med stöd av tysk rätt i efterhand bestämma en gemensam påföljd med avseende på gärningar för vilka fällande domar meddelats i en annan medlemsstat, undrar den hänskjutande domstolen hur artikel 3 i rambeslut 2008/675 ska tolkas.
- 27 Den hänskjutande domstolen har med hänvisning till EU-domstolens praxis påpekat att artikel 3.1 i rambeslutet ålägger medlemsstaterna att se till att tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat tillerkänns verkningar som är likvärdiga med dem som tidigare inhemska domar har enligt nationell rätt.
- 28 Den hänskjutande domstolen vill emellertid få klarhet i omfattningen av undantaget i artikel 3.5 första stycket i rambeslutet. Den anser att MV kan åläggas en verkställbar påföljd för den grova våldtäkt som är aktuell i det nationella målet endast om denna bestämmelse ska tolkas så, att den utgör hinder för att beakta fällande domar som meddelats i andra medlemsstater enligt artikel 3.1 i samma rambeslut, när ett sådant beaktande skulle medföra att den maximigräns på 15 år som föreskrivs i 54 § punkt 2 StGB för tidsbegränsade fängelsestraff överskreds.

- 29 För det andra vill den hänskjutande domstolen få klarhet i hur artikel 3.5 andra stycket i rambeslut 2008/675 ska tolkas, för det fall artikel 3.5 första stycket i detta rambeslut ska tolkas så, att den princip om likställande av brottmålsdomar som meddelats i andra medlemsstater som föreskrivs i artikel 3.1 i rambeslutet inte är tillämplig under sådana omständigheter som dem i det nationella målet.
- 30 Den hänskjutande domstolen vill i detta avseende få klarhet i huruvida beaktandet av det straff som utdömts i en annan medlemsstat, med tillämpning av artikel 3.5 andra stycket i rambeslut 2008/675, innebär att den nackdel som följer av att det inte är möjligt att i efterhand bestämma en gemensam påföljd i enlighet med 55 § punkt 1 StGB, ska ”anges konkret och motiveras” vid bestämmandet av det straff som ska utdömas för det brott som begåtts i landet.
- 31 Den hänskjutande domstolen har förklarat att den tyska lagstiftaren vid införlivandet av rambeslut 2008/675 med tysk rätt inte ansåg det nödvändigt att vidta någon åtgärd för att införliva artikel 3 i rambeslutet. Tanken att fällande domar som meddelats i en annan stat visserligen inte formellt kan omfattas av en gemensam påföljd i efterhand, men att den domde i den utsträckning det är möjligt inte ska påverkas av dem, motsvarar den reducering av påföljden som de tyska domstolarna tillämpar ”som kompensation” när tidigare fällande domar har meddelats i utlandet.
- 32 Den hänskjutande domstolen har angett att enligt dess egen praxis på denna punkt beaktas vid fastställandet av påföljden den nackdel som följer av att det inte är möjligt att i efterhand bestämma en gemensam påföljd som omfattar fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat normalt genom att den nationella domstol som prövar åtalet efter eget skön kan besluta om en icke i siffror bestämd reducering ”som kompensation”. Det är i detta avseende tillräckligt att denna domstol till förmån för den tilltalade beaktar att det inte är möjligt att i efterhand bestämma om en gemensam påföljd.
- 33 Den hänskjutande domstolen anser emellertid att det endast är en klart motiverad och i siffror bestämd kompensation för den nackdel som följer av att det inte är möjligt att i efterhand bestämma en gemensam påföljd som är förenlig med bestämmelserna i artikel 3.1 och 3.5 i rambeslut 2008/675.
- 34 Det följer enligt den hänskjutande domstolen av EU-domstolens praxis avseende tillämpningen av detta rambeslut att tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat i möjligaste mån ska beaktas på samma sätt som tidigare inhemska fällande domar. För att i möjligaste mån beakta dem på samma sätt som vid bestämmandet av en gemensam påföljd enligt 53–55 §§ StGB, som ställer krav på en sifferberäkning av den gemensamma påföljden, anser den hänskjutande domstolen att det är nödvändigt för den domstol som har att pröva åtalet att konkret fastställa den nackdel som följer av att det är omöjligt att bestämma en gemensam påföljd och att sätta ned den nya gemensamma påföljden i motsvarande mån.
- 35 Den hänskjutande domstolen har tillagt att en motiverad och i siffror bestämd kompensation för den nackdel som följer av att det i efterhand inte är möjligt att bestämma en gemensam påföljd är nödvändig inte bara av transparens skull, utan även för att den domstol som har att pröva ett överklagande ska kunna utföra sin kontroll av att den utdömda påföljden har bestämts på ett korrekt sätt.
- 36 Den hänskjutande domstolen har påpekat att Landgericht Freiburg im Breisgau (Regiondomstolen i Freiburg im Breisgau) i det nationella målet bestämde påföljden utan att beakta att ett fängelsestraff på sex år skulle innebära att den maximigräns på 15 år som föreskrivs i

54 § punkt 2 StGB för tidsbegränsade fängelsestraff överskreds. Sistnämnda domstol hänvisade inte heller till något tydligt kriterium som legat till grund för beaktandet av de fällande domar som meddelats i Frankrike, i enlighet med artikel 3.5 andra stycket i rambeslut 2008/675.

37 Mot denna bakgrund beslutade Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Får en nationell domstol mot bakgrund av principen om likabehandling enligt artikel 3.1 i rambeslut 2008/675/RIF jämförd med artikel 3.5 i detta rambeslut – i en situation där en gemensam påföljd som omfattar påföljder som fastställts genom fällande domar i Tyskland och i en annan EU-medlemsstat skulle ha utdömts om det varit fråga om inhemska domar – döma till en påföljd för det brott som begåtts inom landet, även när en fiktiv sammanräkning med den påföljd som utdömts i den andra medlemsstaten skulle innebära att den enligt tysk rätt längst tillåtna gemensamma påföljden vid tidsbestämda fängelsestraff skulle överskridas?

2) Om fråga 1 ska besvaras jakande önskas svar på följande fråga:

Är det för att iaktta kravet på att en påföljd som utdömts i en annan medlemsstat ska beaktas enligt artikel 3.5 andra stycket i rambeslut 2008/675/RIF nödvändigt att en domstol, när den bestämmer påföljden för det inhemska brottet, konkret anger och motiverar den nackdel som avsaknaden av en möjlighet att bestämma en gemensam påföljd – i enlighet med principerna om bestämmande av en gemensam påföljd enligt tysk rätt – innebär för den tilltalade?”

Inledandet av förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande

38 Med stöd av sin behörighet enligt artikel 107.3 i domstolens rättegångsregler har domstolens ordförande anmodat andra avdelningen att undersöka huruvida det finns skäl att på eget initiativ besluta om att förevarande mål ska handläggas enligt det förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande som avses i artikel 23a första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol.

39 Domstolen konstaterar att villkoren för att inleda detta förfarande är uppfyllda i förevarande mål.

40 För det första ska det erinras om att det enligt artikel 107.1 i rättegångsreglerna endast är en sådan begäran om förhandsavgörande i vilken en eller flera frågor ställs rörande de områden som behandlas i avdelning V i tredje delen i EUF-fördraget, vilken avdelning avser området med frihet, säkerhet och rättvisa, som får handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

41 Bland de ämnesområden som behandlas i nämnda avdelning V finns bland annat straffrättsligt samarbete.

42 I förevarande fall avser begäran om förhandsavgörande tolkningen av rambeslut 2008/675, vilket reglerar beaktandet, i samband med ett nytt brottmålsförfarande, av brottmålsdomar som meddelats i andra medlemsstater avseende andra gärningar.

43 Detta rambeslut har dessutom antagits med stöd av artikel 31 FEU, vilken har ersatts av artiklarna 82, 83 och 85 FEUF. Dessa artiklar i EUF-fördraget ingår emellertid formellt sett i kapitlet om straffrättsligt samarbete.

- 44 Av det ovan anförda följer att det i begäran om förhandsavgörande ställs flera frågor som rör ett av de ämnesområden som behandlas i avdelning V i tredje delen i EUF-fördraget, nämligen straffrättsligt samarbete, och begäran kan därmed handläggas enligt förfarandet för brådskande mål.
- 45 För det andra framgår det av en fast rättspraxis att kriteriet för att ett mål ska anses vara brådskande är uppfyllt om den berörda personen i det nationella målet är frihetsberövad när begäran om förhandsavgörande lämnas in och frågan huruvida vederbörande ska vara fortsatt frihetsberövad är beroende av utgången i det nationella målet (se den nyligen meddelade domen av den 28 april 2022, C och CD (Rättsliga hinder för verkställighet av ett beslut om överlämnande), C-804/21 PPU, EU:C:2022:307, punkt 39 och där angiven rättspraxis).
- 46 I förevarande fall framgår det av begäran om förhandsavgörande att MV de facto är frihetsberövad och att utgången i det nationella målet kan ha betydelse för huruvida han ska vara fortsatt frihetsberövad.
- 47 Den hänskjutande domstolen har förklarat att för det fall artikel 3.1 och 3.5 i rambeslut 2008/675 ska tolkas så, att tidigare fällande domar som meddelats i Frankrike ska tillerkännas verkningar som är likvärdiga med dem som inhemska fällande domar har, är det inte längre möjligt att döma MV till en verkställbar påföljd, på grund av att den maximigräns på 15 år som föreskrivs i 54 § punkt 2 StGB för tidsbestämda fängelsestraff då överskrids.
- 48 Under dessa omständigheter beslutade domstolens första avdelning den 27 september 2022, på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten, att handlägga förevarande begäran om förhandsavgörande enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 49 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 och 3.5 i rambeslut 2008/675 ska tolkas så, att en medlemsstat, i samband med ett brottmålsförfarande mot en person, är skyldig att tillerkänna tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat, mot samma person men för andra gärningar, verkningar som är likvärdiga med dem som tidigare inhemska fällande domar har enligt tillämpliga nationella bestämmelser om bestämmande av gemensam påföljd, när dels det brott som föranlett detta förfarande har begåtts innan dessa tidigare domar meddelades, dels ett beaktande av de tidigare fällande domarna i enlighet med dessa nationella bestämmelser skulle medföra att den nationella domstol vid vilken det nämnda förfarandet pågår är förhindrad att döma den berörda personen till en verkställbar påföljd.
- 50 Rambeslut 2008/675 syftar, såsom framgår av skälen 5–8 i detsamma till att varje medlemsstat ska säkerställa att tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat tillerkänns rättsverkningar som är likvärdiga med dem som tidigare inhemska fällande domar har enligt nationell rätt (dom av den 15 april 2021, AV (Dom i vilken gemensam påföljd bestäms), C-221/19, EU:C:2021:278, punkt 49).

- 51 I linje med detta syfte föreskrivs i artikel 3.1 i rambeslutet, jämförd med skäl 5 i samma beslut, att medlemsstaterna, vid ett nytt brottmålsförfarande mot en person, ska säkerställa att tidigare fällande domar som avkunnats i en annan medlemsstat mot denna person avseende andra gärningar, om vilka uppgifter har erhållits enligt tillämpliga instrument om ömsesidig rättslig hjälp eller om utbyte av information som hämtats från kriminalregister, beaktas i den utsträckning som tidigare inhemska fällande domar beaktas enligt nationell rätt samt att de tillerkänns verkningar som är likvärdiga med dem som sistnämnda domar har enligt den rättsordningen, oavsett om det är fråga om faktiska verkningar eller processrättsliga eller materiellrättsliga verkningar.
- 52 I artikel 3.2 i rambeslutet preciseras att denna skyldighet gäller under skedet före brottmålsförfarandet, under detta och i samband med verkställigheten av domen, särskilt vad gäller bestämmelser avseende påföljdens natur och stränghet samt bestämmelser avseende verkställigheten av avgörandet.
- 53 Domstolen har redan slagit fast att rambeslut 2008/675 är tillämpligt på ett nationellt förfarande som syftar till att ett sammanlagt frihetsstraff ska verkställas med beaktande av den påföljd som den nationella domstolen dömt den tilltalade till, liksom med beaktande av den påföljd som utdömts i en dom som en domstol i en annan medlemsstat tidigare har meddelat mot samma person för andra gärningar (dom av den 15 april 2021, AV (Dom i vilken gemensam påföljd bestäms), C-221/19, EU:C:2021:278, punkt 52 och där angiven rättspraxis).
- 54 I förevarande fall framgår det av de upplysningar som lämnats av den hänskjutande domstolen, vilka sammanfattats i punkterna 21–24 ovan, att om tidigare fällande domar som meddelats av franska domstolar mot MV, under omständigheterna i det nationella målet, likställs med fällande domar från tyska domstolar i enlighet med artikel 3.1 i detta rambeslut, är den domstol som har att pröva åtalet skyldig att bestämma en gemensam påföljd i enlighet med bestämmelserna i 53–55 §§ StGB. I ett sådant fall är det inte möjligt att döma MV till en verkställbar påföljd, eftersom den maximigräns på 15 år som föreskrivs i 54 § punkt 2 StGB för tidsbegränsade fängelsestraff då skulle överskridas.
- 55 Det ska emellertid påpekas att det av artikel 3.5 första stycket i rambeslut 2008/675 framgår att artikel 3.1 och 3.2 i detta rambeslut, när det brott som föranlett det nya förfarandet begicks innan den tidigare fällande domen meddelades eller helt verkställdes, inte innebär något krav på att medlemsstaterna tillämpar sina nationella bestämmelser om utdömande av påföljder, om tillämpningen av dessa bestämmelser på utländska fällande domar skulle begränsa domstolens möjlighet att utdöma en påföljd i det nya förfarandet.
- 56 I förevarande fall framgår det av begäran om förhandsavgörande att MV, inom ramen för det brottmålsförfarande som inletts vid tyska domstolar, befunnits skyldig till grov våldtäkt för gärningar begångna den 10 oktober 2003. De fällande domar som ska beaktas i detta förfarande har vidare meddelats av franska domstolar efter detta datum. Det tidsmässiga villkoret i artikel 3.5 första stycket i rambeslut 2008/675 är således uppfyllt i det fall som är aktuellt i det nationella målet.
- 57 Omständigheterna i det nationella målet kan följaktligen omfattas av det undantag som föreskrivs i denna bestämmelse.

- 58 Vad gäller omfattningen av detta undantag konstaterar domstolen att artikel 3.5 första stycket i detta rambeslut befriar medlemsstaterna från skyldigheten att tillämpa sina nationella regler om utdömning av straff på tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat, när tillämpningen av dessa regler skulle begränsa domstolens möjlighet att utdöma en påföljd i det nya förfarandet.
- 59 I förevarande fall konstaterar domstolen för det första att de tyska bestämmelserna om bestämmande av gemensam påföljd i 53–55 §§ StGB, vilka åberopats i det nationella målet, utgör sådana nationella bestämmelser om utdömning av straff som avses i artikel 3.5 första stycket i nämnda rambeslut. Dessa tyska bestämmelser reglerar nämligen brottmålsdomstolarnas möjlighet att utdöma en påföljd när flera brott har begåtts, oavsett om dessa är föremål för ett enda förfarande eller flera separata förfaranden.
- 60 För det andra skulle en tillämpning av dessa bestämmelser, såsom har påpekats i punkt 54 ovan, på de fällande domar som tidigare meddelats i Frankrike medföra att den nationella domstolen är förhindrad att utdöma en verkställbar påföljd i det nationella förfarandet.
- 61 Under de omständigheter som är aktuella i det nationella målet skulle följaktligen det förhållandet, att tidigare fällande domar som meddelats i Frankrike ges verkningar som är likvärdiga med dem som tidigare inhemska fällande domar har, medföra en sådan begränsning av domstolens möjlighet att utdöma en påföljd i det nya förfarandet som avses i artikel 3.5 första stycket i rambeslut 2008/675.
- 62 Av det ovan anförda följer att undantaget i denna bestämmelse är tillämpligt under de omständigheter som är aktuella i det nationella målet och innebär att den nationella domstolen befrias från skyldigheten att tillerkänna tidigare fällande domar som meddelats i Frankrike verkningar som är likvärdiga med dem som inhemska fällande domar har enligt bestämmelserna om bestämmande av gemensam påföljd i 53–55 §§ StGB.
- 63 Denna tolkning stöds dessutom såväl av det sammanhang som artikel 3 i rambeslut 2008/675 ingår i som av de syften som eftersträvas med artikel 3.5 i rambeslutet.
- 64 Vad gäller det sammanhang i vilket artikel 3 i rambeslut 2008/675 ingår, ska det erinras om att syftet med rambeslutet, enligt skäl 5 i detsamma, inte är att harmonisera de verkningar som olika medlemsstaters lagstiftning tillmäter tidigare fällande domar. Av skäl 3 i rambeslutet framgår även att detta beslut endast syftar till att fastställa en minimiskyldighet för medlemsstaterna att beakta fällande domar som har meddelats i en annan medlemsstat.
- 65 Enligt skäl 13 i rambeslut 2008/675 respekteras för övrigt i detta beslut den mångfald av inhemska lösningar och förfaranden som krävs för att beakta en tidigare fällande dom som avkunnats i en annan medlemsstat. Rambeslutet bidrar således till att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa inom unionen med respekt för de olika rättssystemen och rättsliga traditionerna i medlemsstaterna i enlighet med artikel 67.1 FEUF.
- 66 Principen i artikel 3.1 i rambeslutet om likställande av tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat ska således vägas mot behovet av att respektera mångfalden av straffrättsliga traditioner och system i medlemsstaterna. Såsom anges i skäl 8 i rambeslutet ska det endast ”så långt som möjligt” undvikas att den berörda personen behandlas mindre gynnsamt än om den tidigare fällande domen hade varit en inhemska fällande dom.

- 67 Vad gäller det syfte som eftersträvas i artikel 3.5 i rambeslut 2008/675 framgår det uttryckligen av dess lydelse att denna bestämmelse syftar till att bevara domstolarnas möjlighet att utdöma en påföljd för ett brott som begåtts i landet innan fällande domar i en annan medlemsstat har meddelats eller verkställts.
- 68 Såsom Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (allmän åklagare vid Federala högsta domstolen) och Europeiska kommissionen i huvudsak har gjort gällande, är det, i ett sammanhang som kännetecknas av att det finns en mångfald av straffrättsliga traditioner och system i medlemsstaterna, bland annat i fråga om straffskalor och formerna för verkställighet av påföljder, inte uteslutet att beaktandet av fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat kan utgöra hinder för utdömandet av en verkställbar påföljd för ett brott som begåtts i den berörda medlemsstaten redan innan dessa fällande domar meddelades eller verkställdes.
- 69 I förevarande fall framgår det av den hänskjutande domstolens upplysningar att, i ett sådant fall som det i det nationella målet, skulle den omständigheten att en tidigare fällande dom som meddelats i Frankrike tillerkänns verkningar som är likvärdiga med dem som inhemska fällande domar har, vid bestämmandet av en gemensam påföljd i efterhand enligt 55 § punkt 1 StGB utgöra hinder för att utdöma en verkställbar påföljd för den grova våldtäkt som begåtts i Tyskland innan dessa fällande domar meddelades.
- 70 Det syfte som eftersträvas i artikel 3.5 första stycket i rambeslut 2008/675 är emellertid just att bevara de nationella domstolarnas möjlighet att utdöma en påföljd i ett sådant fall, med respekt för mångfalden av straffrättsliga traditioner och system i medlemsstaterna, genom att befria medlemsstaterna från den skyldighet att likställa tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat med tidigare inhemska fällande domar som föreskrivs i artikel 3.1 i rambeslutet.
- 71 Det ska vidare preciseras att det likväl inte finns något förbud för medlemsstaterna mot att tillerkänna fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat verkningar som är likvärdiga med dem som inhemska fällande domar har, i ett sådant fall som avses i artikel 3.5 första stycket i rambeslut 2008/675. Såsom anges i skäl 3 i rambeslutet är syftet med detta beslut att införa en minimiskyldighet avseende beaktande av fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat, varför det står medlemsstaterna fritt att beakta dessa fällande domar i de fall då de inte är skyldiga att göra det enligt nämnda rambeslut.
- 72 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan besvaras enligt följande: Artikel 3.1 och 3.5 i rambeslut 2008/675 ska tolkas så, att en medlemsstat, i samband med ett brottmålsförfarande mot en person, inte är skyldig att tillerkänna tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat, mot samma person men för andra gärningar, verkningar som är likvärdiga med dem som tidigare inhemska fällande domar har enligt tillämpliga nationella bestämmelser om bestämmande av gemensam påföljd, när dels det brott som föranlett detta förfarande har begåtts innan dessa tidigare domar meddelades, dels ett beaktande av de tidigare fällande domarna i enlighet med dessa nationella bestämmelser skulle medföra att den nationella domstol vid vilken det nämnda förfarandet pågår är förhindrad att döma den berörda personen till en verkställbar påföljd.

Den andra frågan

- 73 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.5 andra stycket i rambeslut 2008/675 ska tolkas så, att det beaktande av tidigare fällande domar, som meddelats i en annan medlemsstat, som avses i denna bestämmelse kräver att den nationella domstolen konkret anger och motiverar den nackdel som det innebär för den tilltalade att det inte är möjligt att bestämma en gemensam påföljd i efterhand, vilket ska ske när det är fråga om tidigare inhemska fällande domar.
- 74 Det framgår av ordalydelsen i denna bestämmelse att medlemsstaterna, i varje brottmålsförfarande som omfattas av undantaget i artikel 3.5 första stycket i rambeslutet, ska se till att "de nationella domstolarna ... på annat sätt kan beakta tidigare fällande domar som har [meddelats i] andra medlemsstater".
- 75 För att uppfylla denna skyldighet räcker det att medlemsstaterna, med iakttagande av unionsrätten och de mål som eftersträvas med rambeslutet, ger sina nationella domstolar en möjlighet att på annat sätt beakta tidigare fällande domar som meddelats i andra medlemsstater.
- 76 Däremot går det inte att ur denna bestämmelse härleda någon skyldighet vad gäller de konkreta, materiellrättsliga eller processrättsliga regler som de nationella domstolarna ska iaktta när de faktiskt beaktar tidigare fällande domar som meddelats i andra medlemsstater.
- 77 I avsaknad av närmare preciseringar i själva bestämmelserna i rambeslut 2008/675 konstaterar domstolen att rambeslutet ger medlemsstaterna ett utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller de konkreta formerna för genomförandet av rambeslutet när det gäller de nationella domstolarnas möjlighet att beakta tidigare fällande domar som meddelats i andra medlemsstater, med tillämpning av artikel 3.5 andra stycket i rambeslutet.
- 78 Man kan följaktligen inte av artikel 3.5 andra stycket i rambeslut 2008/675 dra slutsatsen att den domstol som har att pröva åtalet är skyldig att, under sådana omständigheter som dem i det nationella målet, i siffror beräkna den nackdel som följer av att det inte är möjligt att tillämpa nationella bestämmelser om bestämmande av en gemensam påföljd vilka är tillämpliga på inhemska fällande domar och att därefter besluta om en reducering av påföljden på grundval av denna beräkning.
- 79 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 85 och 86 i sitt förslag till avgörande är det enda krav som kan utläsas av denna bestämmelse att de nationella domstolarna ska ha möjlighet att beakta tidigare fällande domar som meddelats i andra medlemsstater, utan att unionslagstiftaren har fastställt hur detta beaktande konkret ska gå till.
- 80 I förevarande fall framgår det av begäran om förhandsavgörande att Landgericht Freiburg im Breisgau (Regiondomstolen i Freiburg im Brisgau) faktiskt har beaktat tidigare fällande domar som meddelats i Frankrike. I sin dom av den 21 februari 2022 beslutade nämnda domstol nämligen om en reducering med ett år, "som compensation", av ett initialt fängelsestraff på sju år, för att beakta att det inte var möjligt att bestämma en gemensam påföljd i efterhand som omfattade de fällande domar som meddelats i Frankrike.
- 81 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 3.5 andra stycket i rambeslut 2008/675 ska tolkas så, att det beaktande av tidigare fällande domar, som meddelats i en annan medlemsstat, som avses i denna bestämmelse inte kräver att den nationella

domstolen konkret anger och motiverar den nackdel som det innebär för den tilltalade att det inte är möjligt att bestämma en gemensam påföljd i efterhand, vilket ska ske när det är fråga om tidigare inhemska fällande domar.

Rättegångskostnader

- 82 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

- 1) Artikel 3.1 och 3.5 i rådets rambeslut 2008/675/RIF av den 24 juli 2008 om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat,**

ska tolkas så,

att en medlemsstat, i samband med ett brottmålsförfarande mot en person, inte är skyldig att tillerkänna tidigare fällande domar som meddelats i en annan medlemsstat, mot samma person men för andra gärningar, verkningar som är likvärdiga med dem som tidigare inhemska fällande domar har enligt tillämpliga nationella bestämmelser om bestämmande av gemensam påföljd, när dels det brott som föranlett detta förfarande har begåtts innan dessa tidigare domar meddelades, dels ett beaktande av de tidigare fällande domarna i enlighet med dessa nationella bestämmelser skulle medföra att den nationella domstol vid vilken det nämnda förfarandet pågår är förhindrad att döma den berörda personen till en verkställbar påföljd.

- 2) Artikel 3.5 andra stycket i rambeslut 2008/675**

ska tolkas så,

att det beaktande av tidigare fällande domar, som meddelats i en annan medlemsstat, som avses i denna bestämmelse inte kräver att den nationella domstolen konkret anger och motiverar den nackdel som det innebär för den tilltalade att det inte är möjligt att bestämma en gemensam påföljd i efterhand, vilket ska ske när det är fråga om tidigare inhemska fällande domar.

Underskrifter